

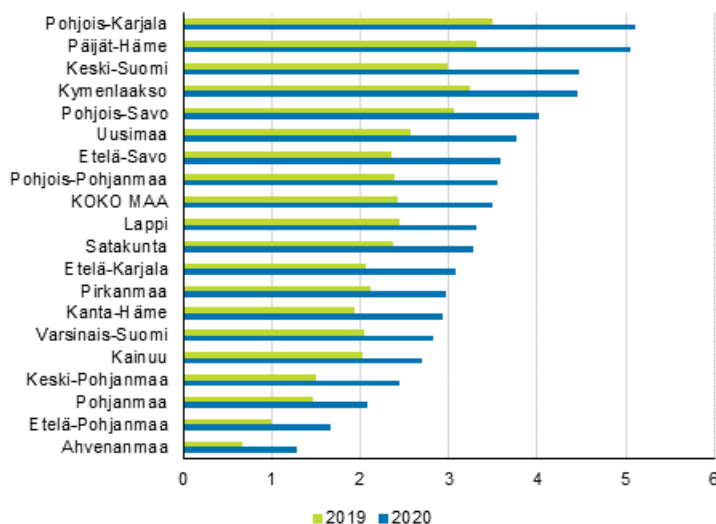
Työssäkäynti 2020

Pääasiallinen toiminta ja ammattiasema

Pitkäaikaistyöttömyys kasvoi koronavuonna 2020

Tilastokeskuksen työssäkäyntitilaston mukaan vuoden 2020 lopussa yli vuoden yhtäjaksoisesti työttömänä olleita oli 91 100 henkilöä. Vuonna 2020 pitkäaikaistyöttömien määrä kasvoi 45 prosenttia vuoteen 2019 verrattuna. Pitkäaikaistyöttömien määrä kasvoi eniten Uudellamaalla, Pohjois-Pohjanmaalla ja Pirkanmaalla. Pitkäaikaistyöttömien osuus työvoimasta oli korkein Pohjois-Karjalassa, Päijät-Hämeessä ja Keski-Suomessa. Pitkäaikaistyöttömyyden kasvu oli suhteellisesti suurinta nuorten ikäluokassa, matalammin koulutetuilla ja palvelualojen tutkinnon suorittaneilla.

Pitkäaikaistyöttömien osuus työvoimasta (18–64-vuotiaat) maakunnittain vuosina 2019 ja 2020, %

Vuoden 2020 lopussa yli vuoden yhtäjaksoisesti työttömänä olleiden eli pitkäaikaistyöttömien määrä oli 91 100 henkilöä, mikä oli 28 200 (45 %) enemmän kuin vuoden 2019 lopussa.¹⁾ Pitkäaikaistyöttömien määrä kasvoi kaikissa maakunnissa. Eniten pitkäaikaistyöttömien määrä kasvoi Uudellamaalla (10 500), Pohjois-Pohjanmaalla (2 200) ja Pirkanmaalla (2 200). Pitkäaikaistyöttömyyden suhteellinen kasvu oli puolestaan suurinta Ahvenanmaalla sekä Etelä- ja Keski-Pohjanmaalla. Muita pitkäaikaistyöttömien

1) Pitkäaikaistyöttömällä yhtäjaksoisia työttömyyspäiviä on kertynyt yli 365 päivää.

määrässä suhteellisesti eniten kasvaneita alueita olivat: Päijät- ja Kanta-Häme, Etelä-Savo, Keski-Suomi ja Pohjois-Pohjanmaa.

Pitkäaikaistyöttömien osuus työvoimasta (18–64-vuotiaat) oli korkein Pohjois-Karjalassa, Päijät-Hämeessä ja Keski-Suomessa, joissa osuus oli noin 5 prosenttia. Matalinta pitkäaikaistyöttömien osuus työvoimasta oli puolestaan Ahvenanmaalla, Etelä-Pohjanmaalla ja Pohjanmaalla, joissa se oli noin 1–2 prosenttia.

Ikäryhmittäin tarkasteltuna pitkäaikaistyöttömien määrä kasvoi vuonna 2020 eniten iäkkäämpien joukossa. 55–64-vuotiaiden pitkäaikaistyöttömien määrä lisäytyi 10 100:lla, 45–54-vuotiaiden 5 800:lla ja 35–44-vuotiaiden 5 700:lla, 25–34-vuotiaiden 5 000:lla ja 18–24-vuotiaiden 1 700:lla. Pitkäaikaistyöttömyyden suhteellinen kasvu oli suurinta 18–24-vuotiaiden nuorten joukossa (82 %).

Pitkäaikaistyöttömien miesten määrä kasvoi 16 700:lla (44 %) ja naisten 11 600:lla (46 %).

Pitkäaikaistyöttömyyden kasvu osui matalammin koulutettuihin ja palvelualojen tutkinnon suorittaneisiin

Koulutusasteittain tarkasteltuna pitkäaikaistyöttömien määrä kasvoi vuonna 2020 eniten keskiasteen tutkinnon korkeimpana tutkintonaan suorittaneilla. Heidän joukossaan pitkäaikaistyöttömien määrä kasvoi 14 400:lla, mikä oli noin 48 prosenttia edellisvuotta enemmän. Ilman peruskoulun jälkeistä tutkintoa olevien tai koulutusasteeltaan tuntemattomien pitkäaikaistyöttömien määrä kasvoi 8 000:lla (45 %:lla). Korkeakouluasteen tai alimman korkea-asteen tutkinnon suorittaneiden pitkäaikaistyöttömien määrä kasvoi puolestaan 5 900:lla (39 %:lla).

Pitkäaikaistyöttömien määrän suhteellinen muutos koulutusalan ja -asteen mukaan vuodesta 2019 vuoteen 2020, %

Koulutusaloittain tarkasteltuna pitkäaikaistyöttömien määrä kasvoi vuonna 2020 eniten tekniikan alan (6 400), kaupan, hallinnon ja oikeustieteen alan (3 400) ja palvelualan koulutuksen suorittaneilla (2 900). Palvelualan koulutuksen suorittaneiden määrä kasvoi myös suhteellisesti eniten, yhteensä 54 prosenttia. Koulutusasteen ja -alan mukaan tarkasteltuna keskiasteen tutkinnon suorittaneiden pitkäaikaistyöttömien kasvu oli suurinta yhteiskunnallisella alalla ja korkeakouluasteen tai alimman korkea-asteen tutkinnon suorittaneilla puolestaan kasvatusalalla. Kaikissa koulutusalaryhmissä paitsi kasvatusalalla pitkäaikaistyöttömien määrän suhteellinen kasvu oli suurempaa keskiasteen tutkinnon suorittaneilla kuin korkea-asteen tutkinnon suorittaneilla.

Sisällys

1. Taloudellinen huoltosuhde oli 142 vuonna 2020.....	4
1.1 Työllisiä väestössä oli 2 285 000 ja työttömiä sekä työvoiman ulkopuolella olevia yhteensä 3 249 000.....	4
1.2 Matalimmat taloudelliset huoltosuhteet olivat Ahvenanmaan, Uudenmaan ja Pohjanmaan maakunnissa.....	5
1.3 Eläkeläisten osuus suurin Etelä-Savossa	6

Taulukot

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Pitkäaikaistyöttömien osuus työvoimasta (18–64-vuotiaat) maakunnittain vuosina 2020 ja 2019...	7
Liitetaulukko 2. Pitkäaikaistyöttömien määrä koulutusalan ja -asteen mukaan vuosina 2020 ja 2019.....	7

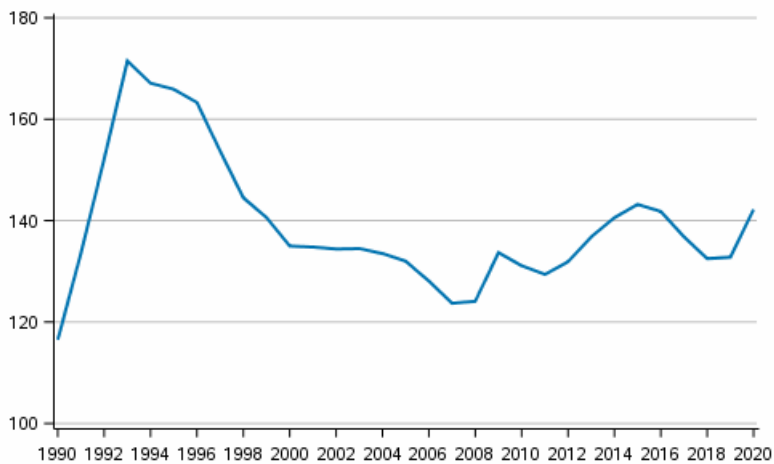
Kuviot

Taloudellinen huoltosuhde vuosina 1990–2020.....	4
Economic dependency ratio in 1990 to 2020.....	?
Väestö pääasiallisen toiminnan mukaan vuosina 1990–2020.....	5
Population by main type of activity in 1990 to 2020.....	?
Taloudellinen huoltosuhde maakunnittain 2020.....	5
Economic dependency ratio by region in 2020.....	?
Eläkeläisten osuus maakunnittain vuonna 2005 ja 2020.....	6
Share of pensioners by region in 2005 and 2020.....	?
Laatuseloste: työssäkäyntitilasto	8

1. Taloudellinen huoltosuhde oli 142 vuonna 2020

Tilastokeskuksen työssäkäyntitilaston tietojen mukaan taloudellinen huoltosuhde oli 142 vuonna 2020. Tämä tarkoittaa, että vuonna 2020 sataa työssäkäyvää henkilöä kohti oli 142 ei-työssäkäyvää henkilöä. Vuonna 2019 huoltosuhde oli 133. Työssäkäyviä 18–64-vuotiaita henkilöitä oli yhteensä 2 249 000 vuonna 2020 joista palkansaajia oli 2 013 000 sekä yrittäjiä oli 236 000. Työttömiä henkilöitä oli yhteensä 352 000 ja työvoiman ulkopuolella olevia 2 898 000.

Taloudellinen huoltosuhde vuosina 1990–2020

Taloudellisella huoltosuhteella tarkoitetaan työllisten lukumäärän suhdetta työttömiin ja työvoiman ulkopuolella oleviin. Työvoiman ulkopuolisiksi lasketaan 0–14-vuotiaat, opiskelijat ja koululaiset, varusmiehet ja siviilipalvelusmiehet, eläkeläiset sekä muut työvoiman ulkopuolella olevat.

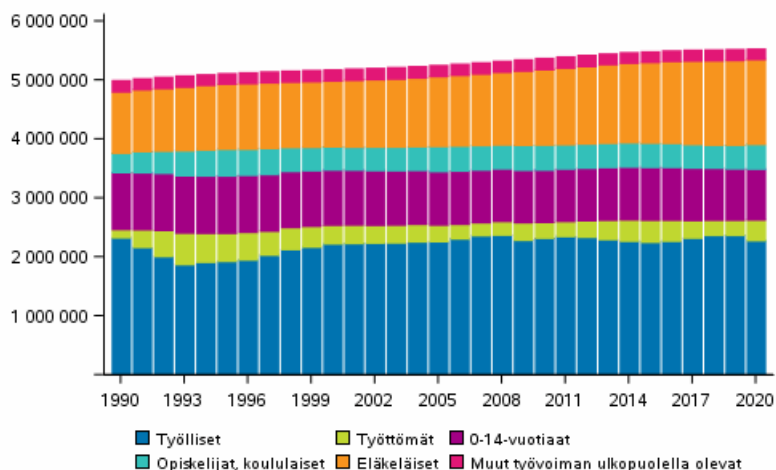
Työllisten lukumäärän noustessa suhteessa työttömien ja työvoiman ulkopuolella olevien määrään, taloudellinen huoltosuhdeluku laskee. Vastaavasti työttömien tai työvoiman ulkopuolella olevien lukumäärän kasvaessa suhteessa työllisten määrään, huoltosuhdeluku kasvaa. Taloudellisen huoltosuhteen vaihteluun voivat vaikuttaa esimerkiksi eläkeläisten määrän kasvu ja työllisyystilanne. Taloudellisessa huoltosuhteessa on esiintynyt suurta vaihtelua viimeisten vuosikymmenien aikana. 1990-luvun laman aikana taloudellinen huoltosuhde oli korkealla. Korkeimmillaan taloudellinen huoltosuhde oli vuonna 1993, jolloin sataa työllistä henkilöä kohden löytyi 172 ei-työllistä henkilöä. Matalimmillaan taloudellinen huoltosuhde oli vuonna 1989 (112).

1.1 Työllisiä väestössä oli 2 285 000 ja työttömiä sekä työvoiman ulkopuolella olevia yhteensä 3 249 000

Vuonna 2020 työttömänä oli 352 000 henkilöä. Työttömien määrä kasvoi edellisvuodesta 95 000 henkilön verran. Työvoiman ulkopuolella olevista oli eläkeläisiä 1 439 000, opiskelijoita ja koululaisia 420 000, 0–14-vuotiaita 861 000 ja varusmiehiä ja siviilipalvelusmiehiä 7 500.

18–64-vuotiaiden työttömien osuus vastaavan ikäisestä työvoimasta oli 13,5 prosenttia vuonna 2020. Edellisvuodesta luku kasvoi 3,6 prosenttiyksikköä. Työttömien osuus oli naisilla 11,6 prosenttia ja miehillä 15,4 prosenttia.

Väestö pääasiallisen toiminnan mukaan vuosina 1990–2020

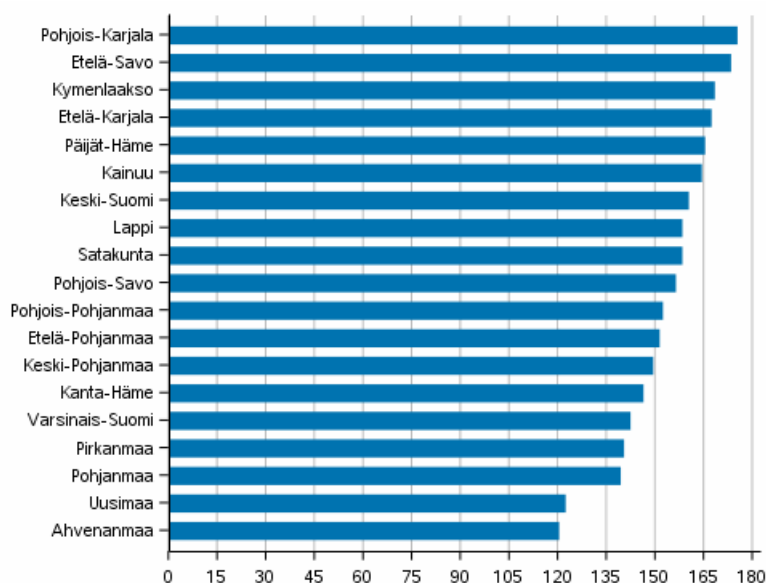

Taloudellisen huoltosuhteen heikentymiseen vaikuttaa työttömien osuuden lisäksi väestön ikääntyminen ja tätä kautta eläkeläisten määrä. Vuonna 2020 Suomessa oli 1 439 000 eläkeläistä. Vuonna 2019 eläkeläisiä oli 1 437 000. Eläkeläisten määrä kasvoi vuodessa 2 000 henkilöllä.

1.2 Matalimmat taloudelliset huoltosuhteet olivat Ahvenanmaan, Uudenmaan ja Pohjanmaan maakunnissa

Ahvenanmaalla taloudellinen huoltosuhde oli matalin maakuntien välisessä vertailussa vuonna 2020. Maakunnassa oli sataa työssäkäyvää kohti 120 työtöntä ja työelämän ulkopuolella olevaa henkilöä. Ahvenanmaalla työllisenä oli 13 700 ja työttömänä 1 400 henkilöä. Maakuntatasolla taloudellinen huoltosuhde oli matala myös Uudellamaalla, jossa taloudellinen huoltosuhde oli 122 sekä Pohjanmaalla, jossa taloudellinen huoltosuhde oli 139. Korkeimmat taloudelliset huoltosuhteet vuonna 2020 olivat maakunnissa: Pohjois-Karjala (175), Etelä-Savo (173) ja Kymenlaakso (168). Pohjois-Karjalassa työllisiä oli 59 400 ja työttömänä oli 12 100 henkilöä. Työttömien osuus työvoimasta oli vuonna 2020 korkein Pohjois-Karjalassa (17,2 %) ja matalin Ahvenanmaalla (9,6 %).

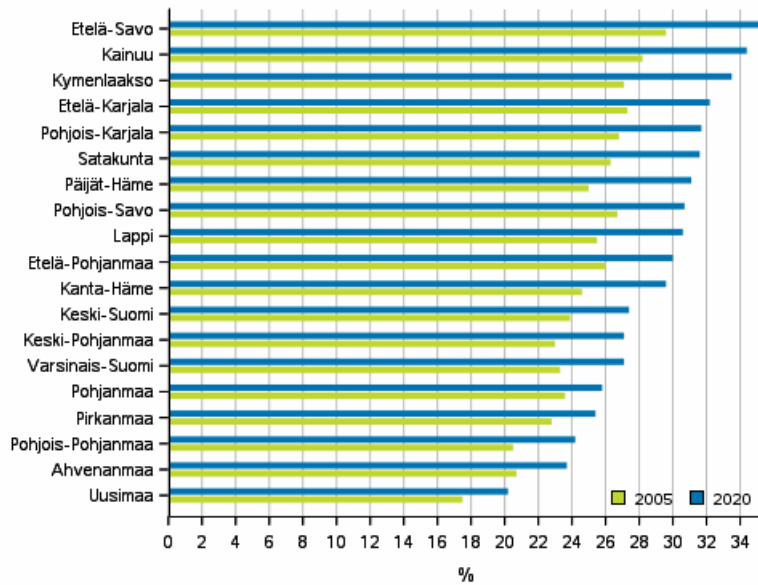
Taloudellinen huoltosuhde maakunnittain 2020

1.3 Eläkeläisten osuus suurin Etelä-Savossa

Eläkeläisten määrän kasvu näkyy kaikissa maakunnissa. Eläkeläisten osuudessa on suurta vaihtelua maakuntien välillä. Eläkeläisten osuus maakunnan väestöstä oli vuonna 2020 korkein Etelä-Savossa (36,3 %) ja pienin Uudellamaalla (20,1 %). Etelä-Savossa oli vuonna 2020 eläkeläisiä 48 000, Uudellamaalla eläkeläisiä oli 342 000.

Eläkeläisten osuus maakunnittain vuonna 2005 ja 2020

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Pitkäaikaistyöttömien osuus työvoimasta (18–64-vuotiaat) maakunnittain vuosina 2020 ja 2019

Maakunta	2020 Tyovoima (18-64-vuotta)	2020 Pitkäaikaistyöttömät	2020 Pitkäaikaistyöttömien osuus, %	2019 Tyovoima (18-64-vuotta)	2019 Pitkäaikaistyöttömät	2019 Pitkäaikaistyöttömien osuus, %
Ahvenanmaa	14 593	186	1,27	14 666	97	0,66
Etelä-Karjala	55 340	1 699	3,07	55 680	1 149	2,06
Etelä-Pohjanmaa	84 174	1 402	1,67	84 834	842	0,99
Etelä-Savo	55 213	1 975	3,58	55 872	1 317	2,36
Kainuu	30 330	815	2,69	30 509	616	2,02
Kanta-Häme	77 257	2 260	2,93	77 068	1 490	1,93
Keski-Pohjanmaa	29 896	731	2,45	29 884	449	1,50
Keski-Suomi	122 814	5 491	4,47	123 056	3 663	2,98
Kymenlaakso	71 257	3 176	4,46	71 689	2 322	3,24
Lappi	78 976	2 619	3,32	79 555	1 936	2,43
Pirkanmaa	247 102	7 344	2,97	244 905	5 173	2,11
Pohjanmaa	80 780	1 674	2,07	81 347	1 186	1,46
Pohjois-Karjala	70 448	3 599	5,11	70 562	2 464	3,49
Pohjois-Pohjanmaa	186 800	6 631	3,55	185 003	4 431	2,40
Pohjois-Savo	110 577	4 453	4,03	110 838	3 383	3,05
Päijät-Häme	91 375	4 615	5,05	91 494	3 026	3,31
Satakunta	94 950	3 104	3,27	95 694	2 272	2,37
Uusimaa	872 599	32 888	3,77	869 695	22 399	2,58
Varsinais-Suomi	226 005	6 392	2,83	225 673	4 616	2,05
KOKO MAA	2 600 486	91 054	3,50	2 598 024	62 831	2,42

Liitetaulukko 2. Pitkäaikaistyöttömien määrä koulutusalan ja -asteen mukaan vuosina 2020 ja 2019

Koulutusala	2020 Korkeakouluaste ja alin korkea-aste	2020 Keskiaste	2020 Yhteensä	2019 Korkeakouluaste ja alin korkea-aste	2019 Keskiaste	2019 Yhteensä
Humanistiset ja taidealat	2 976	2 507	5 483	2 033	1 704	3 737
Kasvatusalat	715	67	782	478	45	523
Kauppa, hallinto ja oikeustieteet	6 638	4 856	11 494	4 821	3 290	8 111
Luonnontieteet	785	144	929	605	102	707
Maa- ja metsätalousalat	481	1 738	2 219	356	1 145	1 501
Muut koulutusalat	164	135	299	113	88	201
Palvelualat	652	7 457	8 109	448	4 807	5 255
Tekniikan alat	4 020	16 731	20 751	2 965	11 421	14 386
Terveys- ja hyvinvointialat	1 511	3 177	4 688	1 067	2 118	3 185
Tietojenkäsittely ja tietoliikenne (ICT)	1 767	1 847	3 614	1 305	1 270	2 575
Yhteiskunnalliset alat	1 183	25	1 208	801	16	817
Yleissivistävä koulutus	0	5 629	5 629	0	3 947	3 947
Yhteensä	20 892	44 313	65 205	14 992	29 953	44 945

Laatuseloste: työssäkäyntitilasto

Relevanssi

Työssäkäyntitilastossa tuotetaan keskeiset työssäkäyntiä koskevat tiedot vuosittain. Ennen vastaavia tietoja voitiin tuottaa ainoastaan väestölaskentavuosina. Työssäkäyntitilaston perusjoukko ja määrittelyt ovat pysyneet suunnilleen samoina vuodesta 1987 lähtien.

Tuotettavia tietoja ovat muun muassa väestön pääasiallinen toiminta, toimialajakauma, ammatti, ammattiasema, työpaikkojen lukumäärä, työpaikan sijainti sekä väestön ja työvoiman koulutus- ja tulotiedot. Tietoja voidaan tuottaa kaikilla hallinnollisilla aluejaoilla ja koordinaattipohjaisilla aluejaoilla (esimerkiksi postinumeroalueet, karttaruudut ja kuntien osa-alueet).

Tilaston viiteajankohta on vuoden viimeinen viikko, mutta tilasto sisältää myös kertymätietoja tilastovuoden ajalta (esimerkiksi tulotiedot sekä työ- ja työttömyyskuukaudet). Tietoja ammatista ja sosioekonomisesta asemasta työlliseen työvoimaan kuuluville on saatavilla väestölaskentavuosilta vuodesta 1970 viisivuotisivälein, vuodelta 1993 sekä vuodesta 2004 lähtien vuosittain.

Vuodesta 1993 lähtien työssäkäynnistä on tuotettu myös ennakkotietoja. Ennakkotietoja käytettäessä on kuitenkin otettava huomioon, että aineistojen keskeneräisyydestä johtuen ennakkotietojen mukaiset työllisten määrät poikkeivat vuoteen 2005 saakka lopullisista luvuista ± 1 prosenttia koko maan tasolla. Tällä hetkellä vaihtelu on 0,2–0,3 prosenttia. Kunnittain vaihtelu voi olla suurempaakin.

Menetelmäkuvaus

Työssäkäyntitilasto on kokonaisaineisto. Kunkin vuoden tilasto kattaa kaikki kyseisen vuoden viimeisenä päivänä Suomessa vakinaisesti asuvat henkilöt. Tilaston lähdeaineistoina käytetään lähinnä hallinnollisia rekistereitä ja muita rekisteripohjaisia tietoaineistoja. Tilaston laatu onkin siten suoraan riippuvainen lähdeaineistojen laadusta. Suoraa tiedonkeruuta tapahtuu vain toimipaikkatietojen määrittämisessä monitoimipaikkaisten yritysten palveluksessa oleville sekä ammatin määrittämisessä järjestäytymättömille yrityksille.

Yhteensä työssäkäyntitilaston tuotannossa käytetään yli 30 eri rekisterin tai tietoaineiston tietoja. Keskeisimpiä näistä ovat:

- väestötietojärjestelmä (Väestörekisterikeskus)
- tulorekisteri
- verotuksen eri aineistot
- yksityisen sektorin erilaiset työ- ja palvelussuhderekisterit
- valtion ja kuntien palvelussuhderekisterit
- työ- ja elinkeinoministeriön (TEM) työnhakijarekisteri
- Kelan ja Eläketurvakeskuksen eläkerekisterit
- eri opiskelijarekisterit
- pääesikunnan varusmiesrekisteri
- Tilastokeskuksen yritys- ja toimipaikkarekisteri ja julkisyhteisöjen rekisteri
- Tilastokeskuksen tutkintorekisteri

Rekistereiden lisäksi tehdään joitakin lomakekyselyitä:

- tiedustelu monitoimipaikkaisissa yrityksissä työskentelevien toimipaikoista

- ammattitiedonkeruu järjestäytymättömille yrityksille

Keskeistä järjestelmässä on se, että rekistereiden tunnusjärjestelmät ovat niin hyvät, että eri tietojen yhdisteleminen on mahdollista. Rekisterit voivat sisältää päällekkäistä tietoa, osin myös ristiriitaista tietoa. Olennaista on, että rekisterit täydentävät toisiaan ja päällekkäisyys toisaalta varmistaa sen, että järjestelmä ei ole niin haavoittuva; jos esim. työeläkejärjestelmästä ei saada tietoa työsuhteesta, voidaan tieto henkilön työllisyydestä päätellä verotuksen tietojen kautta.

Useat tiedot työssäkäyntitilastoon voidaan saada suoraan jostakin rekisteristä niitä juurikaan muuttamatta tai muokkaamatta. Tällaisia tietoja ovat esim. henkilön demografiset tiedot tai tulo- ja varallisuustiedot. Monia tietoja tuotetaan myös ns. rekisteriestimointimenetelmällä, jossa käyttämällä hyväksi samanaikaisesti useita rekisteriaineistoja määritellään jokaiselle henkilölle kunkin muuttujan arvo. Esimerkkinä tällaisesta muuttujasta on henkilön pääasiallinen toiminta. Sen päättelyssä tarvitaan tietoja henkilön iästä, työsuhteista, työttömyydestä, opiskelusta, eläkkeen saamisesta jne. Päättelysäännöt on muodostettu siten, että ne tuottavat mahdollisimman lähelle lomakepohjaisesti kerättyjen tietojen mukaiset tiedot. Päättelysääntöjen muodostamisessa on käytetty apuna aikaisempien väestölaskentojen tietoja ja rekisteritietoja samalta ajankohdalta. Päättelysääntöihin sisältyy myös eri aineistojen priorisointi siinä tapauksessa, kun tiedot ovat ristiriitaisia.

Oikeellisuus ja tarkkuus

Suomessa rekisteripohjaisten tietojen luotettavuutta tutkittiin jo ennen päätöstä rekisteripohjaiseen väestölaskentajärjestelmään siirtymisestä. Vuosien 1980 ja 1985 laskennoissa väestön taloudellista toimintaa ja työssäkäyntiä kuvaavat tiedot kerättiin vielä lomakkeilla, mutta samanaikaisesti oli saatavilla myös rekisteripohjaisia tietoja. Vuoden 1980 väestölaskennassa tehtiin vertailututkimus 20 kunnan osalta ja vuoden 1985 väestölaskennan yhteydessä kaikkien kuntien osalta. Tutkimuksessa verrattiin rekisteripohjaisesti määriteltyä tietoa väestön pääasiallisesta toiminnasta ja ammattiasemasta lomakkeella kerättyyn tietoon. Erot rekisteripohjaisesti ja lomakepohjaisesti tuotettujen tietojen osalta todettiin niin pieniksi, että päätös rekisteripohjaiseen tilastotuotantoon siirtymisestä voitiin tehdä.

Ensimmäisen kokonaan rekisteripohjaisen väestölaskennan yhteydessä vuonna 1990 tehtiin laaja luotettavuustutkimus. Rekisteritilastoja verrattiin otospohjaisen lomaketiedustelun antamiin tietoihin. Otos käsitti noin kaksi prosenttia rakennuksista, asunnoista ja henkilöistä. Luotettavuustutkimus osoitti, kuinka suurella osalla lomaketieto ja rekisteritieto poikkesivat toisistaan, mutta ei lopulta sitä, kumpi tieto oli oikea. Esimerkiksi useampaa työtä tekevä ilmoitti lomaketiedustelussa pääasialliseksi työksensä eri toimen kuin mihin rekisteripäättelyssä päädyttiin. Työssäkäyvä opiskelija tuli määritellyksi rekisteritiedoilla väistämättä työlliseksi, vaikka hän itse olisikin jättänyt työnsä kertomatta. Tutkimukset ovat osoittaneet, ettei rekisteripohjaisten ja lomakepohjaisten tietojen ero ole suurempi kuin kahden lomakepohjaisen tiedon välinen ero. Vertailututkimuksia on julkaistu Tilastokeskuksen sarjoissa.

Tärkeimmäksi rekisteripohjaisen työssäkäyntitilaston laadunvalvontamenetelmäksi on kehittynyt työvoimatutkimuksen käyttö vertailuaineistona. Myös vuosien 1995 ja 2000 väestölaskennan luotettavuustutkimukset perustuivat työvoimatutkimuksen käyttöön vertailutietona.

Työvoimatutkimuksen käyttö vertailuaineistona toimii kahdella tasolla. Toisaalta seurataan näiden kahden menetelmän tuottamien tulosten tasoa ja toisaalta sitä, miten hyvin menetelmät tuottavat yksikkötasolla samalla tavoin luokiteltua tietoa. Yksikkötason vertailu tehdään ristiintaulukoimalla työvoimatutkimuksen otosaineiston henkilöiden saman ajankohdan rekisteripohjaiset ja haastatteluun perustuvat tiedot pääasiallisesta toiminnasta ja toimialasta keskenään. Vertailuja on tehty vuodesta 1987 lähtien.

Usein poikkeamat ovat selitettävissä rekisterijärjestelmän ja haastattelumenetelmän eroilla, eikä aina voida yksikäsitteisesti sanoa, kumpi menetelmä tuottaa oikean tuloksen eli välttämättä haastattelemallakaan saatu tieto ei ole absoluuttisen oikea. Usein todellisuudessa on niin, että henkilö itse tai haastattelija joutuu tekemään päätöksen ristiriitaisen informaation pohjalta, kun taas rekisterimenetelmässä on laadittu yksikäsitteinen sääntö. Rekisterimenetelmän etuna on tällöin sen loogisuus: kone tekee ratkaisun aina samalla tavalla, mutta saman informaation omaavat henkilöt voivat päätyä eri lopputulokseen.

Ajantasaisuus

Työssäkäyntitilasto tehdään vuosittain. Työssäkäyntitilaston henkilöperusjoukko kuvaa vuoden viimeisen päivän tilannetta. Tiedot henkilön toiminnasta ja työpaikasta ovat vuoden viimeiseltä viikolta. Tilastossa on myös kertymätietoja koko vuodelta (esimerkiksi tulotiedot sekä työ- ja työttömyyskuukaudet).

Ennakkotiedot valmistuvat noin 12 kuukautta viiteajankohdan jälkeen. Lopullisista tiedoista pääasiallinen toiminta ja ammattiasema valmistuvat noin 14 kuukautta, työpaikkatiedot 21 kuukautta ja ammatti ja sosioekonominen asema noin 22 kuukautta viiteajankohdan jälkeen.

Saatavuus

Työssäkäyntitilaston kunnittaiset tiedot työllisistä, työpaikoista ja pääasiallisesta toiminnasta ovat saatavilla Tilastokeskuksen internetsivuilla maksuttomasta StatFin-tilastopalvelusta. Maksullisessa Väestötilastopalvelussa on eritellympää tietoa, myös kuntien osa-alueittain. Aineistoista tehdään erityisselvityksiä asiakkaan pyynnöstä.

Vuosina 1987–2001 työssäkäyntitilaston tietoja on julkaistu erillisissä työssäkäyntitilaston julkaisuissa. Viimeinen paperimuotoinen julkaisu, Työssäkäyntitilasto 2000–2001, sisältää työssäkäyntitilaston vuoden 2000 lopullisia tietoja ja vuoden 2001 ennakkotietoja.

Vertailukelpoisuus

Työssäkäyntitilaston laatiminen on aloitettu vuodesta 1987. Työssäkäyntitilaston perusjoukko ja määrittelyt ovat pysyneet suunnilleen samana vuodesta 1987 lähtien. Tilastossa käytetyt luokitukset ovat muuttuneet vuosien mittaan. Esimerkiksi toimialaluokitus on muuttunut vuosina 1993, 2001 ja 2007 ja ammattiluokitus vuosina 1995 ja 2010. Luokitusmuutokset vaikuttavat aikaisempien vuosien vertailtavuuteen, sillä täydellisiä avaimia ei kaikkien luokitusten välille voi rakentaa. Tilastossa käytettävät luokitukset ja luokitusten väliset avaimet löytyvät Tilastokeskuksen internetsivuilla <http://www.tilastokeskus.fi/luokitukset>.

Myös muutokset lainsäädännössä vaikuttavat tilastojen vertailtavuuteen. Vuoden 1998 alusta tuli voimaan niin sanottu pätkätyölaki, jolloin myös lyhyet työsuhteet tulivat eläkevakuutuksen piiriin. Tämä lisäsi työllisten määrää jonkin verran.

Vuodesta 2005 vuoteen 2016 työeläkevakuutuksen piiriin kuuluivat 18–67-vuotiaat. Ennen vuotta 2005 työeläkevakuutuksen piiriin henkilöt kuuluivat 14 vuoden iästä lähtien. Tämä näkyy työssäkäyntitilastossa vuodesta 2005 alkaen nuorten työllisyyden vähenemisenä ja opiskelijoiden määrän kasvuna.

Vuoden 2017 eläkeuudistuksen yhteydessä työeläkevakuuttamisen alaikäraja laskettiin 17 ikävuoteen. Yrittäjäeläkevakuutuksen alaikäraja säilyi 18 ikävuodessa. Työssäkäyntitilaston työllisten päättelyssä vuoden 2017 muutosta ei ole huomioitu, vaan työllisten alaikärajana on edelleen 18 vuotta.

Apurahansaajat on vuoden 2009 alusta lähtien vakuutettu maatalousyrittäjän eläkelain (MYEL) mukaisen lakisääteisen työeläketurvan piiriin, minkä seurauksena heidät määritellään yrittäjiksi.

Vuoden 2010 tilastosta lähtien yrittäjien määrittelyssä otetaan huomioon yrittäjätulojen lisäksi myös henkilöverotuksessa palkkatuloihin kuuluva niin sanottu yrittäjäpalkka (YEL-/MYEL-vakuutetun yrittäjän palkka), jota yrittäjänä toimiva voi saada esimerkiksi avoimen yhtiön yhtiömiehenä, kommandiittiyhtiön vastuunalaisena yhtiömiehenä ja osakeyhtiön johtavassa asemassa toimivana osakkaana. Jos henkilö toimii vuoden viimeisellä viikolla sekä yrittäjänä että palkansaajana, henkilö määritellään yrittäjäksi, jos hänen yhteenlasketut yrittäjätulonsa ja -palkkansa ovat suuremmat kuin muut palkkatulot, ja päinvastoin. Yrittäjäpalkan huomioiminen yrittäjien määrittelyssä lisäsi yrittäjien määrää noin 3 300 henkilöllä vuoden 2010 tilastossa.

Vuosina 2010–2011 yrittäjien määrä nousi koko maassa 9 600:lla. Nousuun vaikutti se, että yrittäjän ja maatalousyrittäjän eläkelain yrittäjämääritelmä laajeni vuoden 2011 alusta. Yrittäjäksi määritellään osakeyhtiössä tai muussa yhteisössä johtavassa asemassa työskentelevä henkilö, joka omistaa yksin yli 30 prosenttia yrityksen osakkeista tai jolla on yksin yli 30 prosenttia osakkeiden tuottamasta äänimäärästä tai jolla on muussa yhteisössä vastaava määräämisvalta. Aiemmin raja oli 50 prosenttia.

Varusmiespalvelusajan ja siviilipalveluksen kestoa lyhennettiin 15 vuorokaudella 1.2.2013 (lait asevelvollisuuslain ja siviilipalveluslain muuttamisesta). Lakiuudistuksen myötä iso osa asevelvollisista kotiutuu palveluksesta ennen joulua, eikä siten ole työssäkäyntitilaston viiteajankohtana (vuoden viimeisellä viikolla) enää varusmies- tai siviilipalveluksessa. Uudistuksen seurauksena asevelvollisten määrä väheni vuosina 2012–2013 lähes 9 400:lla.

Työttömyyseläkkeellä olevien määrä on vähentynyt voimakkaasti 2000-luvun lopusta lähtien. Työttömyyseläkkeitä ei ole myönnetty vuoden 2011 jälkeen.

Vuoden 2013 tilastosta alkaen toimialaluokkaan 97000 Kotitalouksien toiminta kotitaloustyöntekijöiden työnantajina tilastoitiin työllisiä aiempaa kattavammin. Tilastovuonna 2013 toimiala 97000 kasvoi lähes 7 600 työllisellä. Jos henkilöt olivat edellisvuonna työllisiä, yleisin aiempi toimiala oli tuntematon.

Vuoden 2015 tilastosta alkaen maatalouden toimialatiedot ovat tarkentuneet. Muutokset tilastovuosien 2014–2015 välillä näkyvät toimialan 01 (Kasvinviljely ja kotieläintalous, riistatalous ja niihin liittyvät palvelut) tarkemmilla luokitustasoilla siirtyminä maatalouden tuotantosuuntaa tarkemmin kuvaaviin luokkiin.

Vuonna 2017 aloitettiin työttömien työnhakijoiden määräaikaishaastattelut, joiden avulla työnhakijarekisteriä pystyttiin ajantasaistamaan. Työttömien määrän laskuun 2016–2017 välillä voi osin vaikuttaa haastatteluiden myötä tehdyt päivitykset työnhakijarekisteriin. Tarkkaa tietoa haastatteluiden vaikutuksesta työttömien määrään ei ole, mutta Työ- ja elinkeinoministeriössä on arvioitu vaikutuksen voivan olla 20 000 – 30 000 henkilöä (TEM-analyyseja 83/2017).

Palkansaajien päättelyssä käytettäviä palkka- ja yrittäjätulojen käsitteitä laajennettiin vuonna 2014. Käytettävät määritelmät vastaavat nyt tulonjaon kokonaistilaston vastaavia tulokäsitteitä.

Vuonna 2019 työssäkäyntitilastossa otettiin käyttöön tulorekisteri uutena lähdeaineistona. Tulorekisteri korvasi useita tilastossa aiemmin käytössä olleita työsuhteaineistoja.

Aineisto 9. ja 10. luokalla olevista henkilöistä muodostettiin vuonna 2019 ensimmäistä kertaa Koski-tietovarannosta. Tietojen tallennustavan vuoksi tiedot olivat osittain puutteelliset. Tämän seurauksena noin 400–800 16-vuotiasta on luokitunut opiskelijoiden sijasta ryhmään muut työvoiman ulkopuoliset.

Ennen vuotta 1987 väestön taloudellista toimintaa kuvaavia kuntatasoisia tietoja on tuotettu lomakepohjaisissa väestölaskennoissa (vuosilta 1950, 1960, 1970, 1975, 1980 ja 1985). Erot rekisteri- ja lomakepohjaisesti tuotettujen tietojen välillä ovat osoittautuneet sen verran pieniksi, että vertailtavuutta ajassa voidaan pitää suhteellisen hyvänä muiden kuin edellä mainittujen luokitusmuutosten vuoksi.

Tilastossa käytetyt luokitukset löytyvät Tilastokeskuksen luokitus- ja metatietopalvelujen kotisivuilta sekä painetuista luokituskäsikirjoista.

Yhtenäisyys

Tietoja väestön taloudellisesta toiminnasta saadaan myös Tilastokeskuksen työvoimatutkimuksesta, joka on kuukausittain tehtävä otostutkimus. Tiedot poikkeavat keruutavasta ja työllisten päättelystä johtuen jonkin verran työssäkäyntitilaston tiedoista. Muun muassa työllisten määrä on työvoimatutkimuksessa joitakin prosentteja suurempi.

Ammattitietoja koskevia tilastoja julkaistaan Tilastokeskuksessa työssäkäyntitilaston lisäksi myös palkkatilastoissa ja työvoimatutkimuksessa. Palkkatilaston ammattitiedot ovat työssäkäyntitilaston ammattitiedon tärkein tiedonlähde, joten tiedot ovat melko lähellä toisiaan. Palkkatilaston tiedoista puuttuvat kuitenkin yrittäjät, yritysten ylin johto, alle viisi henkeä työllistävät yritykset sekä yritykset, joiden päätoimialana on maa-, metsä- tai kalatalous. Työssäkäyntitilaston ja työvoimatutkimuksen ammattitiedot tulevat eri lähteistä ja koskevat eri ajanjaksoja – työvoimatutkimus tehdään kuukausittain, kun työssäkäyntitilaston viiteajanjakso on vuoden viimeinen viikko. Myös tilastojen käyttämät käsitteet poikkeavat hieman toisistaan. Esimerkiksi työssäkäyntitilastossa yrittäjistä luokitellaan johtajiksi ainoastaan ne, joiden yrityksen koko on yritysrekisterin mukaan vähintään 5 henkilötyövuotta, muuten yrittäjien ammatit määritellään yrityksen toimialan mukaan muihin ammattien pääryhmiin.

Työ- ja elinkeinoministeriö julkaisee tilastoa työttömien työnhakijoiden määrästä. TEM:n työnhakijarekisterin tiedot kertovat työttömien työnhakijoiden määrän kuukauden viimeisenä arkipäivänä. Työssäkäyntitilaston tieto työttömyydestä perustuu TEM:n työnhakijarekisterin tietoihin. Siten työssäkäyntitilaston ja TEM:n luvut työttömyydestä ovat suhteellisen lähellä toisiaan.

Lisätietoja

Meri Raijas 029 551 3061

Mikko Toiviainen 029 551 3589

Vastaava osastopäällikkö:

Hannele Orjala

info@stat.fi

www.tilastokeskus.fi

Lähde: Työssäkäyntitilasto, Tilastokeskus

Asiakaspalaute: www.tilastokeskus.fi/palaute